

Boris DABOVIĆ

OSAM DECENIJA PLIVANJA I VATERPOLA

Ključne reči: sport, plivanje, vaterpolo, PVK „Jadran,” Boka Kotorska

Kao i svi primorci i mladi Novljani su od djetinjstva bili vezani za more. Prije nego što bi krenuli u školu već su znali da plivaju. Mladi iz Herceg-Novog i rivijere bili su poznati kao dobri ribari, plivači i ronionci na dubinu i daljinu kao i hrabri skakači sa seka.

Sve navedene vještine imale su u suštini i takmičarskm karakter. Kao i uvijek, i početkom dvadesetog vijeka mladi su međusobno odmjeravali snage. Na kraju takmičenja uvijek se slavio samo – najbolji, najbrži, najizdržljiviji, najhrabriji i najvještiji.

Sve te aktivnosti u početku su bile vezane, uglavnom za more. Bile su neorganizovane i odvijale su se od početka maja, do kraja oktobra, premda su oni najhrabriji i najzdraviji sezonu „otvarali” već u februaru, a završavali u novembru, poneki možda čak i kasnije.

Generacije nepoznatih i bezimernih mladih Novljana, koje su se bavile ovim vještinama iz zabave, bile su prethodnice masovnog, organizovanog i kvalitetnog sporta u našoj opštini.

Herceg-Novi je mali grad, ali sa velikom i dugom sportskom tradicijom. Osam decenija generacije mladih Novljana uspješno i organizovano se bave sportom, od atletike do šaha. Prvo organizovano bavljenje sportom u ovom dijelu Boka Kotorske počelo je daleke 1918. godine. Tada su osnivana prva sportska društva i klubovi, koji su okupljali ljubitelje fudbala i sportova na vodi.

Već 1922. godine na poznatoj „Milašinovića plaži”, zapadnom priobalnom dijelu grada, osnovan je Ercegnovski veslački i jedriličarski klub „Jadran”, prvi organizovani klub u Herceg-Novom i jedan od prvih u Boki. U svom sastavu klub je imao plivačku i tenisku sekciju. Imao je i prvo igralište za tenis i zatvoreni hangar za čuvanje tri regatna čamca - četverca. Formirali su ga tada imućniji građani: Gojko Gojkovič, poznati novski trgovac i direktor prvog hotela na Južnom Jadranu, čuvenog hercegnovskog hotela “Boka”. Za-

tim Tomislav Sambunjak, predsjednik suda, dr Veselin Mrđen, prvi predsjednik kluba, braća Kole i Milovan Milašinović i poznati novski predratni zubar dr Josip-Bepo Buzolić, kasnije dugogodišnji predsjednik i doživotni počasni predsjednik PK "Jadran".

Nažalost, klub je bio aktivan samo četiri godine. Prestanak rada, odnosno njegovo gašenje ubrzali su mladi. Nezadovoljni opštim stanjem i svojim statusom u klubu, u kome nisu imali pravo odlučivanja, mladi radnici, srednjoškolci i studenti napustili su "Jadran" i ponovo se vratili na hercegnovske plaže. Tu su osnivali "divlje" klubove, koji su ubrzali prestanak rada prvog bokeljskog kluba za sportove na vodi. Među njima najpoznatiji su bili: "Bijela vila", sa kupališta poznatog hotela "Boka", koje se i danas tako zove i "Spjaža", sa pješčane plaže starog hotela "Plaža", poznatije kao "Trana plaža", po hercegnovskoj porodici, koja je bila vlasnik hotela "Plaža". Rivalstvo navedenih klubova pozitivno je uticalo na razvoj plivanja i vateropla u ovom dijelu Boke.

Organizovano bavljenje plivanjem i vaterpolom Novljani su počeli pod uticajem susjeda iz Dubrovnika. Zasluge za to pripadaju jednom hercegnovskom srednjoškolcu, Đorđu - Đuku Dušanovu Perčinoviću. Pohađajući Višu gimnaziju u Dubrovniku, jer je 1924. godine u Herceg-Novom još nije bilo, brojni Novljani na čuvenom dubrovačkom kupalištu "Danče" upoznali su i zavoljeli nove privlačne sportove na vodi - plivanje i vaterpolo, koje dvadesetih godina prošlog stoljeća doživljavaju pravi procvat u cijeloj Evropi. Među njima naročito se isticao vješti i talentovani četrnaestogodišnjak Đuko, koji je odmah prihvatio, naučio i zavolio "kraul" - slobodni stil plivanja i privlačnu igru sa loptom na vodi - vaterpolo.

Dvije godine kasnije Đuko i njegovi školski drugovi i prijatelji: Stevo Mrđen, Špiro Doklestić, Andro Bjeladinović, Mirko Sardelić, Vitomir Vujić i drugi od dobrovoljnih priloga kupili su prvu loptu za vaterpolo u Crnoj Gori. O vlastitom trošku i po svom nacrtu izradili su prvi drveni gol, koji su u nedostatku prave mreže "ogradi-li" pocinčanom žicom i donijeli ga na "Bijelu vilu". Bio je to početak vaterpola u Herceg-Novom, Boki Kotorskoj i Crnoj Gori. U to vrijeme gimnazijalac Đuko Perčinović, najbrži plivač u gradu, koji će nešto kasnije postati i prvi šampion Jugoslavije iz, Boke, na 50 m slobodno u ljetnim mjesecima, kao instruktor podučavao je dječake iz redova radničke, srednjoškolske i studentske omladine u plivanju. I danas se priča kao anegdota, da se tadašnja "hranarina" sastojala od flaše mlijeka sa cuclom. Na treningu, poslije otplivane dionice svaki dječak bi dobio kocku šećera i jedan gutljaj mlijeka.

Između "divljih" klubova vladalo je zdravo rivalstvo. Da bi se konačno ustanovilo ko je bolji od dva najpoznatija kupališna kluba, mladi Novljani su ugovorili i organizovali prvu javnu priredbu u plivanju i vaterpolu. Pošto za

jednu takvu sportsku manifestaciju tada u Herceg-Novom nije bilo uslova, ova prva zvanična, u stvari istorijska vaterpolo utakmica u Boki Kotorskoj, odnosno u Crnoj Gori, po sjećanju jednog od tadašnjih aktera Đorđa D. Perčinovića, odigrana je u Đenovićima na dan Ratne mornarice 31. oktobra 1926. godine.

U prisustvu stotinjak znatiželjnih posmatrača susret je vodio nekad svestrani sportista, kapetan Jugoslovenske kraljevske ratne mornarice Ivan Havel iz Herceg-Novog. Direktni učesnici ove nezaboravne, istorijske utakmice "Bijele vile" bili su: Žarko Porobić, Stevo Mrđen, Branko Marović, Vitimir Vujić, Mirko Sardelić, Đorđe Perčinović i Špiro Doklešić. Ekipu "Spjaže" Ivo Srgota, Marko Gojković, Dorđe Doklešić, Josip-Bepo Benkovič, Božo Kontić, Boro Rundo i Konrad Kuzmanić. Utakmica je protekla u zanimljivoj igri, a završena je pobjedom "Bijele vile" sa 4:2. Nažalost, strijelci su ostali nepoznati. Pošto igrači, sudija i prisutni gledaoci još nisu dobro poznavali pravila nove igre, bilo je i komičnih scena. Tako je po pričanju pobjedničkoj ekipi bio priznat jedan gol nakon što se lopta odbila od plutače, za koju je bila učvršćena gol-štanga bez mreže i ušetala se u gol.

Prije početka utakmice održano je i prvo takmičenje u plivanju na 100 m slobodno za muškarce. Prema očekivanju, prvi na cilj stigao je vaterpolista "Bijele vile" Đorđe-Đuko Perčinović, u to vrijeme najbrži Jugosloven na 50 m "kraul".

Odmah po prestanku s radom starog osnovan je novi klub. Na Osnivačkoj skupštini, održanoj u junu 1926. godine u sali zgrade Narodnog doma, u kojoj je u suterenu bila i prva gimnastička sala nekad poznata "Sokolana", a kasnije prvi bioskop "Orjen", koji je pod misterioznim okolnostima izgorio do temelja 9. avgusta 1992. godine, odlučeno je da novi plivački i vaterpolo klub zadrži staro ime "Jadran". Za prvog predsjednika izabran je dr Veselin Mrđen za sekretara Žarko Porobić a za blagajnika Martin Sager. Dvije godine kasnije dr Mrđen, zbog zauzetosti na poslu, a Porobić zbog odlaska na Vojnu akademiju, podnijeli su ostavke. Dužnost predsjednika preuzeo je dr Josip-Bepo Buzolić, a sekretara Branislav-Brane Doklešić, koji je tu dužnost uspješno obavljao sve do 1941. godine. Novljanima dobro znani "šjor Brane", bio je plivački i vaterpolo sudija i prvi sportski izvještač iz Herceg-Novog lista "Jugoslovenska pošta" iz Sarajeva. Zahvaljujući njegovom znanju stranih jezika i organizatorskim sposobnostima "Jadran" je već 1927. godine odigrao prve međunarodne vaterpolo utakmice sa reprezentacijama engleske i francuske ratne flote, koje su bili u prijateljskoj posjeti Jugoslovenskoj kraljevskoj ratnoj mornarici u Boki Kotorskoj. Iste godine zahvaljujući angažovanju Uroša Stanišića, bankarskog činovnika i novog predsjednika kluba Josipa Buzolića i njihovoj intervenciji kod tadašnje Komande mornarice, "Jadran" je dobio svoje prvo plivalište u Gradskoj luci, na mjestu nekadašnjeg brodogradilišta zva-

nom "Škver". Tada je klub dobio i manju prizemnu zgradu u kojoj su do njenog rušenja 1962. godine bile klupske prostorije.

Već 1928. godine "Jadran" je bio registrovan u Plivačkom savezu Jugoslavije, koji je 2.X.1921. godine osnovan u Zagrebu, a 1948. godine obnovljen sa sjedištem u Beogradu.

Pristupanjem plivača i vaterpolista "Bijele vile" i "Spjaže" novom klubu, "Jadran" je brojčano i kvalitetom ojačao. Prelaskom na "Škver" dobio je i osnovne uslove za dalji rad, razvoj i napredak. U to vrijeme "Jadran" je u plivanju i vaterpolu najčešće odmjeravao snage sa "Jugom" iz Dubrovnika, imenjakom iz Splita, "Severom" iz Beograda, "Ilirijom" iz Ljubljane i ekipama sa Korčule i iz Šibenika.

U septembru 1935 godine na "Škveru" je odigrana prva noćna vaterpolo utakmica u istoriji bokeljskog i crnogorskog sporta. Po pisanju hercegnovskih sportskih izvještača Branislava Doklestića, dopisnika "Jugoslovenske pošte" i Milana Vukelića, dopisnika "Politike", "Jadran" je u zanimljivoj igri savladao ljubljansku "Iliriju" sa 3:2. Za rasvjetu su korišteni ferali, velike luks-lampe za ribolov, koje su bile postavljene na ribarskim brodicama raspoređenim oko igrališta. Već naredne godine "Škver" je bio poprište prvog zvaničnog internacionalnog susreta između budimpeštanskog MAK-a i domaćeg "Jadrana". Prema očekivanju iskusniji gosti slavili su pobjedu u plivanju i vaterpolu. Ne smije se zaboraviti, da je štafeta "Jadrana" na 4 x 50 m slobodno u sastavu: Miroslav Tenžera, Tripo Klisura, Đuro Mrđen i Anđelko Ježić, deklasirala renomirane goste. Novljani su trijumfovali sa rezultatom 1:59,00 ispred Mađara, tada najboljih plivača u Evropi, koji su postigli vrijeme od 2:04,00.

U sklopu elektrifikacije grada i gradske luke, 1937. godine na plivalištu "Jadrana" postavljena je prva rasvjeta pa su se ubuduće sve utaknice igrale noću.

U predratnom periodu, svoj najveći uspjeh plivači "Jadrana" postigli su na prvenstvu Srpskog plivačkog saveza, održanom 1938. godine u Beogradu. U vrlo jakoj konkurenciji juniori su prvi put osvojili prvo mjesto. Osvajači prve titule ekipnog prvaka države u istoriji kluba bili su: Krsto-Bato Vranković, Rade Vidović, Vojislav Čorović i plivačica Nataša Tarasova. Iste godine na otvorenom prvenstvu Srbije u Novom Sadu, seniorske ekipe "Jadrana" u plivanju i vaterpolu osvojile su prvo mjesto i pobjednički pehar. Bili su to izvanredni uspjesi, koji su najavljivali još ljepšu budućnost.

Na skupštini Jugoslovenskog plivačkog saveza, održanoj krajem 1939. godine, odlučeno je da se uz tri postojeća Narodna saveza: Srpskog, Hrvatskog i Slovenačkog osnuje i potsavez za područje Boke i Crne Gore sa sjedištem u Herceg-Novom. Njegov rad prekinuo je Drugi svjetski rat. Da nije bilo rata, Herceg-Novbi bi već tada postao jedan od centara jugoslovenskog pliva-

nja i vaterpola, kao što su tada bili: Zagreb, Beograd, Ljubljana, Split i Dubrovnik.

Legendarni “Škver” uvijek je bio mjesto sastanaka, a “Jadran” životna škola hercegnovske mladeži. Tu su se prije i za vrijeme rata najradije okupljali mladi Novljani, koji su i kada je rad KPJ i SKOJ-a bio najstrože zabranjen, širili napredne ideje po gradu i okolnim mjestima. Ni rat, ni okupacija nisu ih iznenadili i pokolebali. Uprkos teroru, masovnim hapšenjima i odvođenjima u zloglasne logore, ilegalni rad se nastavljao sa još većim žarom. Po fašističkoj okupaciji naše zemlje “Jadran” je prestao sa radom. Italijanski okupator je na razne načine pokušavao pridobiti hercegnovsku omladinu i aktivirati rad u klubu. Ali, sve mu je bilo uzalud. “Jadranova” mladost, koja nije odmah otišla u NOB-u, ostajući vjerna svojim idealima, hrabro je radila u ilegali. Ni fašistički teror nije je mogao slomiti. Brojni članovi i simpatizeri “Jadrana”, koji nisu bili odvedeni u logore, stupili su u redove Orjenskog bataljona i drugih partizanskih jedinica širom Jugoslavije. U borbi za slobodu svoje živote dalo je petnaest članova “Jadrana” među kojima su bili istaknuti predratni plivači i vaterpolisti: Boro Amanović, Josip-Bepo Benković, Svetozar Bubalo, Vojislav Čorović, Jugoslav - Jugole Grakalić, Dušan Grakalić, Vitomir Klun, Mihailo Mustur i Krsto-Bato Vranković.

Prilikom proslave 25-godišnjice kluba u avgustu 1952. godine, na “Škveru” je postavljena spomen ploča, čime im se “Jadran” na skroman način odužio.

Nepunih šest mjeseci poslije oslobođenja grada, tačnije 4. aprila 1945. godine u Herceg-Novom je obnovljen PVK “Jadran”. Za prvog poslijeratnog predsjednika kluba bio je izabran poznati sportski radnik Bogdan Nenadović, kasnije dugogodišnji generalni sekretar Plivačkog saveza Jugoslavije, Balkanskog komiteta za plivanje i vaterpolo, istaknuti član Evropske plivačke federacije (LEN) i doživotni počasni predsjednik njenog Komiteta za plivanje. Potpredsjednik je bio Branislav -Brane Doklešić, dugogodišnji predratni sekretar kluba.

Prvo takmičenje u tek oslobođenoj Boki održano je 25. juna 1945. godine u Herceg-Novom, na improvizovanom plivalištu na “Škveru”. Poslije zanimljivih borbi dvostruku pobjedu izborila je ekipa Pomorske komande Južnog Jadrana. Rezultat u plivanju bio je 37:34, a u vaterpolu 4:1 za kvalitetnije goste. Treba naglasiti, da su se između trka seniora prvi put takmičili pioniri i pionirke “Jadrana” na 50 m kraul.

Na prvom poslijeratnom prvenstvu Jugoslavije u plivanju i vaterpolu koje je od 7-9. septembra 1945. godine održano u Ljubljani, na plivalištu PK “Ilirija”, na kome su se takmičile ekipe četiri narodne republike: Slovenije, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, AP Vojvodine i Jugoslovenske armije, “Jadranu” je pripala izuzetna čast, da nastupa kao reprezentacija Crne Gore. Iako nisu

bili dobro pripremljeni, reprezentativci naše republike nisu razočarali. Osvojili su dva četvrta mjesta, što je i bio njihov tadašnji realan domet. U plivanju su osvojili 36 bodova, a u vatepolu 4, kao i trećeplasirana reprezentacija Slovenije, ali je zbog slabije gol razlike Crna Gora zauzela četvrto mjesto.

Poslije oslobođenja vaterpolisti "Jadrana" redovno su učestvovali na prvenstvu Crne Gore. Kao prvaci Republike oni su se 1948. godine prvi put plasirali u Drugu saveznu ligu, koja je imala osam članova. Prvenstvo je igrao na dva turnira u Ljubljani i Herceg-Novom. Novljani su osvojili 19 bodova i zauzeli treće mjesto. Godinu dana kasnije 22. aprila 1949. godine, zahvaljujući angažovanju hercegnovskih sportskih radnika osnovan je Plivački savez Crne Gore, sa sjedištem u Herceg-Novom, gdje se i danas nalazi. Prvi predsjednik bio je Milan Vukasović, potpredsjednici su bili Vojo Brinič i Josip-Bepo Buzolić, dok je za sekretara bio izabran Tripo Klisura, koji je decenijama veoma uspješno obavljao ovu dužnost.

Poslije dvije godine igranja vaterpolisti "Jadrana" osvojili su prvenstvo Druge lige i plasirali se u elitno društvo - Prvu saveznu ligu. To je tada bio najveći uspjeh u istoriji kluba. Na svom debiju u Prvoj ligi "Jadran" je osvojio sedmo mjesto, što mu je obezbjeđivalo dalje takmičenje u tom rangu. Nakon toga je došlo do smanjenja broja klubova sa osam na šest, pa je "Jadran" administrativnim putem bio vraćen u niži rang takmičenja. No, to nije obeshrabilo Novljane, koji su već 1953. godine ponovo postali članovi društva najboljih. Trener plivača i vaterpolista bio je Vinko Cvjetković, bivši igrač "Juga" iz Dubrovnika i državne reprezentacije. Ovaj veliki uspjeh ostvarila je nezaboravna "Jadranova sedmorka" u kojoj su igrali: Mijo Fažo, Karlo Benusi, Dušan Duje Ćorović, Đorđe-Đona Budeč, Vasilije-Bato Ćuković, Tripo Klisura i Trifun-Miro Ćirković.

To je bio potstrek za dalji rad. Narednih godina u klubu se nastavlja organizovani rad. Iz godine u godinu stasavaju nove generacije vrsnih vaterpolista plivačica i plivača. Slijede sve veće obaveze, nastupi u zemlji i inostranstvu, u kojima Novljani postižu sve veće uspjehe. O tome najbolje svjedoče brojne već davno požutjele fotografije, pehari, medalje i drugi trofeji, koji se brižljivo čuvaju u novim klupskim prostorijama.

Brojnim pobjedama, crnogorskim i jugoslovenskim rekordima, istoriju bokeljskog i Crnogorskog plivanja kroz minule decenije pisali su: sestre Marija i Stane Vučković, Nataša i Valentina Taras, Milka i Anka Radojević, Zagorka Kraljević, Vjera Kosać, Tinda i Čaba Madar, Ivan Zuber, Dušan Bilas, Ilija Žile Budeč, Petar Miletić, Svetozar Poznanović. Mladen Terzović, Vlado Tušup i mnogi drugi.

No, najljepše stranice u istoriji kluba ispisali su vaterpolisti 1958. i 1959. i plivači 1959. godine. Dvije godine uzastopno mladići sa "Škvera" bili su najbolji u zemlji. Oba puta osvojili su seniorsko prvenstvo Jugoslavije bez

poraza, što do tada nije uspjelo ni jednoj ekipi u državi. Ovaj jedinstveni podvig ostvarili su tadašnji hercegnovski i jugoslavenski vaterpolo asovi: Milan Muškatirović, Boris Čukvas, Slobodan-Pura Uljarević, Božidar-Boško Vuksanović, Dragoslav Šiljak, Dragan Čolović, Božidar Stanišić-Cikota, Đuro Radan, Dušan-Keša Bilas, Trifun-Miro Ćirković, Stevko Klisura i Dušan-Bato Dabović.

Novljani su 1959. godine osvojili prvenstvo Jugoslavije i u plivanju u seniorskoj konkurenciji, na šampionatu, koji je održan u Kranju.

Po završetku takmičenja čak tri kluba: "Primorje" (Rijeka), "Jadran" (Herceg-Novi) i domaćin "Triglav" - imali su isti broj bodova 74. Do tada se to nije nikad dogodilo, pa je po važećim propozicijama novog prvaka odlučio veći broj osvojenih prvih mjesta. U tome su plivačice "Jadrana" bile bez premca, jer su osvojile čak pet prvih mjesta. Drugi je bio "Triglav" sa tri, a treće "Primorje" sa dva prva mjesta.

Pod vođstvom mladog trenera Ivana Zuberu o tituli prvaka Jugoslavije odlučile su "Jadranove" "zlatne ribice", kako ih je tada nazvala jugoslavenska sportska štampa, plivačice: Natalija Bajković, Melanija Andrić, Zagorka Golubin, Tia Čamdžić, Tinda Mađar i Ljiljana Stanišić. Treba naglasiti, da su to bile prve titule ekipnih prvaka Jugoslavije u istoriji bokeljskog i crnogorskog kvalitetnog sporta.

Nakon "zlatnih godina", narednih godina i decenija dolazi do neočekivanog pada, prvo u plivanju, a zatim i u vaterpolu. Pored finansijskih i drugih teškoća, koje uporno prate ovaj uzorni sportski klub, tome su doprinijeli odlazak trenera Ivana Zuberu u Italiju i prelazak nekoliko istaknutih vaterpolista u novoformirane klubove "Partizan" i "Crvenu zvezdu" iz Beograda.

Osim navedenog, za sve teže stanje u hercegnovskom plivanju i vaterpolu, krivi su bili i loši uslovi za cjelogodišnji rad. To je u prvom redu bio nedostatak zatvorenog zimskog bazena, jer plivanje i vaterpolo više nisu sezonski sportovi. Zbog toga grad na ulazu u Boku postepeno pada u sjenu razvijenijih sredina, novih centara za sportove na vodi: Beograda, Zagreba i Kranja. Ko nema odgovarajuće uslove za kontinuirani rad, ne može postizati ni vrhunske rezultate. I pored svih napora uprave kluba "Jadran" stagnira i pada sve niže. Kritičnih, sedamdesetih godina, izgledalo je da će se poslije Kotora plivanje ugasiti i u Herceg-Novom. Što do toga nije došlo, bio je zaslužan doajen među crnogorskim plivačkim radnicima, širom Jugoslavije poznati "šjor" Tripo Klisura, koji je svakog ljeta na "Škveru" uporno okupljao i bodrio najmlađe "jadranaše" da izdrže do izgradnje zatvorenog bazena.

Zbog loših, nekonkurentnih uslova za rad i odlaska najboljih igrača u bogatije i bolje organizovane klubove vaterpolisti "Jadrana" preživljavali su teške trenutke. Gubili su ranije s mukom stečene pozicije. Na sreću to nije dugo trajalo. Povratkom iz inostranstva sada već svjetski priznatog stručnjaka,

iskusnog trenera Ivana Zuberu, 1982. godine plivanje u Herceg-Novom doživljava puni zamah, pravi preporod. Mladi Novljani se ponovo sve više vraćaju plivanju. Ljeti marljivo treniraju na "Škveru", a zimi u zatvorenim bazenima, prvo u Kuparima, a zatim u Kotoru i strpljivo čekaju, kada će i oni dobiti krov nad glavom.

Konačno je došao i taj dan. Godine 1986. hercegnovski plivači i vaterpolisti i svi ostali sportisti dobili su zimski bazen, dimenzija 33 x 25 m, sa tribinama za oko 2.000 gledalaca. Isti je izgrađen u sklop proširenja i modernizacije, u svijetu poznatog Instituta za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Dr Simo Milošević" u Igalu. To je bio najljepši poklon jugoslovenske društvene zajednice i privrede grada ispod Orjena, našoj mladosti i "jadranašima" za njihov veliki jubilej. Tako je poslije više decenija čekanja ostvaren san mnogih generacija sa legendarnog "Škvera". Od pojedinaca, za izgradnju bazena najzaslužniji je bio direktor Objekata II. faze Instituta u izgradnji, Nikola Mračević, koji je sa dr Svetozarom Živojnovićem, šezdesetih godina prošlog vijeka bio jedan od osnivača prvog banjškog lječilišta u Igalu i danas poznate "Stare banje".

U okviru velikog jubileja 60-godišnjice postojanja i aktivnosti poznatog kluba sa "Škvera" i svečanog otvaranja bazena, u Igalu je od 3. do 5. oktobra 1986. godine, organizovan veliki vaterpolo turnir, na kome su učestvovali višestruki prvaci države: "Partizan", "Jug", "Jadran" i dugogodišnji prvoligaš "Solaris" iz Šibenika. Poslije zanimljivih borbi prvo mjesto zasluženno je osvojiti slavljjenik - "Jadran".

Povoljnije uslove za kontinuirani rad bolje su iskoristili plivači. Među njima isticali su se dobrim rezultatima: Sandra Crvenko, Mirela Cveljo, Mira Cvjetković, sestre Borka i Dragana Beko, kasnije članica ŽVK "Pančevo", prva Novljanka članica državne reprezentacije u ženskom vaterpolu, Ivan Lakičević, Aleksandar Terzić, Petar Vukotić, Jovo Radanović i mnogi drugi. Najuspješnija među njima bila je Milena Ilić, koja je na "Škver" donijela prve zlatne i srebrne medalje, poslije daleke 1959. godine.

Za razliku od plivača, koji su postizali sve bolje rezultate, vaterpolisti su padali sve niže i godinama se grčevito borili za opstanak u prvoligaškom društvu. Od 1986. do 1990. godine nisu znali za bolji plasman od devetog mesta. Što je zaista bilo preskromno za ekipu dvostrukog prvaka države.

Formiranjem Konzorcijuma "Jadran" devedesetih godina, konsolidovanjem uprave i dolaskom nekadašnjeg istaknutog igrača i bivšeg reprezentativca Bora Mračevića, za direktora, situacija se promijenila na bolje. Iz godine, u godinu postižu se sve bolji rezultati.

Godine 1996. u kojoj je "Jadran" slavio rijedak jubilej - 70 godina postojanja i uspješnog rada, bila je vrlo uspješna. Plivačka ekipa je osvojila čak 108 medalja: na plivačkim mitinzima i prvenstvima države a mladi Novljani su na

zimskim prvenstvima Jugoslavije u vaterpolu ostvarili nezabilježen uspjeh u istoriji kluba i jugoslovenskog vaterpola. U pet kategorija "Jadranaši" su od pet mogućih igrali u četiri finala, gdje su osvojili dvije titule prvaka Jugoslavije za uzrast do 11 i do 14 godina i dvije titule vice-šampiona za uzrast do 12 i do 13 godina. Za ovaj izvanredan uspjeh zasluge pripadaju trenerima mladih kategorija Ljubisavu Gavriloviću i Jovu Vukasoviću. Poslije dužeg vremena uspješni su bili i igrači prve ekipe. Vođeni sigurnom rukom trenera Stanka Zlokovića, nekadašnjeg vrsnog strijelca i višestrukog reprezentativca, osvojili su četvrto mjesto. To im je u bogatoj istoriji kluba, prvi put omogućilo službeni izlazak na međunarodnu scenu odnosno učešće u LEN - Kupu, koji po rangu odgovara fudbalskom Kupu UEFA. Na svom debiju među najboljim klubovima u Evropi, Novljani su se plasirali u četvrtfinale, što je bio lijep uspjeh.

Dolaskom trenera Petra Porobića u "Jadran" 1998. godine, stručni rad u klubu je podignut na nivo dostojan renomea nekadašnjeg dvostrukog prvaka države u vaterpolu. Kao stručnjak, koji voli svoj poziv, a iznad svega rad, red i disciplinu, došao je na "Škver" bez pompe i nerealnih obećanja. Rezultati nisu izostali. Iz godine u godinu vaterpolisti "Jadrana" postizali su sve bolje rezultate, kako na domaćoj, tako i na međunarodnoj sceni. Dostizali su ili rušili više decenija stare klupske rekorde.

U 2001. godini velikog jubileja 75 godina postojanja i aktivnosti kluba, koja nažalost nije obilježena na adekvatan način, "Jadran" je u Kupu prvi put, a na prvenstvu države treći put osvojio drugo mjesto. U Kupu pobjednika kupova Evrope "Jadran" se plasirao u četvrtfinale. Navedeni uspjesi potvrdili su ispravnost politike u klubu, dugoročnog oslanjanja na vlastite snage. Jer sada okosnicu prvog tima čine dojučerašnji juniori, sada već novi asovi "Jadrana": Vladimir Gojković, Boris Zloković, Predrag Jokić i Miloš Šćepanović "djeca Škvera", koja su ponikla u "Jadranu". Četiri "mušketara" sa "Škvera" bili su i najzaslužniji što je omladinska vaterpolo reprezentacija Jugoslavije osvojila prvenstvo Evrope u Berlinu 2000. godine.

Pored vaterpolista, "Škver" je uvijek bio rasadnik vrsnih plivačica i plivača. Tome doprinosi "jadranova" plivačka škola, koju sa uspjehom vode mladi stručnjaci Željka Ivičević i Sead Adrović, pod budnim okom šefa stručnog štaba Ivana Zuberu, svjetski priznatog plivačkog stručnjaka, najuspješnijeg, koga su Boka i Crna Gora ikada imale. Škola radi kontinuirano, a redovno okuplja oko 200 mališana uzrasta do 10 godina. Mlade plivačice: Danijela Đikanović, Brankica Pestorić, sestre Ivana i Milica Ćorović, Marina i Darija Pop, Maja Dabović, Ivana Peruško, predvođene reprezentativkom i najboljom plivačicom Jugoslavije Duškom Radan prvom sportiskinjom iz Boke, koja je učestvovala na dvije Olimpijade, (u Atlanti 1996. i u Sidneju 2000. godine), posljednjih godina su u samom vrhu jugoslovenskog ženskog plivanja.

Velika nada iz sjajnog niza "jadranskih" plivačkih bisera, Danijela Đikanović, u posljednjih pet godina pružila je znatno više od svojih klubskih drugarica. U jedanaestogodišnjoj uspješnoj karijeri na domaćoj i međunarodnoj sceni osvojila je više od 400 medalja, od čega više od polovine zlatnih. Aktuelna je prvakinja države na 50 i 100 m delfin i 100 m leđno. Mlada Novljanka je prva plivačica "Jadrana" u historiji kluba i crnogorskog plivanja, koja se takmičila na jednom Svjetskom prvenstvu, 2003. godine u Barseloni.

Kod plivača ističu se: Matija Jauković, Branko Lazović, Milan Mitrović, Damir Marić i drugi.

Kad govorimo o plivanju ne možemo zaobići i Međunarodni plivački miting "Montenegro mimoza", koji se već osam godina održava u Igalu i okuplja od 150-200 plivača iz zemlje i inostranstva. Miting je uvršten i u kalendar LEN-a. Najviše zasluge za njegovo održavanje u kontinuitetu ima prof. Ivan Zuber.

Dok plivači i vaterpolisti u bazenu vode žestoke borbe za što sjajnija odličja i što bolji plasman, "Jadranskih" rukovodni tim na čelu sa direktorom kluba Borom Mračevićem ima pune ruke posla. Jer, mora se priznati, nije lako obezbijediti optimalne uslove za pripreme i takmičenja svih plivačkih i vaterpolo pogona tokom čitave godine. U sklopu aktivnosti uprave, jedan od prioritarnih zadataka bio je povratak na "Škver" u ljetnim mjesecima. Tako je prije tri godine očišćeno i uređeno plivalište, obnovljene i osvježene betonske tribine i uvedeno novo, savremenije osvjetljenje, pa je "Škver" ponovo oživio.

No, to je tek početak jedne nove, lijepe priče o "Škveru" kulturnom mjestu hercegnovskog i crnogorskog kvalitetnog sporta. To potvrđuje i Idejni projekat konačnog privođenja privrednoj i sportskoj namjeni priobalnog pojasa od zgrade nekadašnje Lučke kapetanije na istočnoj, do Lazareta na zapadnoj strani, koji je prezentovan u javnosti 2000. godine. U okviru ambicioznog projekta hercegnovske marine na mjestu sadašnjeg starog plivališta, predviđena je izgradnja olimpijskog bazena dimenzija 50x25 m sa tribinama za 3000 gledalaca. Bazen bi se koristio ljeti i zimi, jer bi imao pokretni krov i grijanje. Bio bi izgrađen po savremenim standardima i mogao bi se koristiti za održavanje velikih međunarodnih takmičenja, kao što su: mediteranske igre, evropska i svjetska prvenstva u plivanju, sinhronom plivanju, skokovima u vodu i u vaterpolu. Uz marinu bili bi izgrađeni hangari za smještaj i radionice za opravku jedrilica i jahti, kao i drugi neophodni sadržaji za nautički turizam. Bile bi tu i klupske prostorije "Jadrana" i drugih klubova za vodene sportove, centar za sportsku medicinu, tržni centar, pošta, banka, apartmani i ... Biće to pravi izazov za novi milenijum.

No, da se vratimo vaterpolu. Poslije gotovo 44 godine čekanja, konačno je ostvaren san mnogih generacija hercegnovskih vaterpolista i njihovih vjer-

nih navijača. Možda malo neočekivano, ali sasvim zaslužno na “Škver” je došla i treća titula apsolutnog prvaka države.

U trenutcima velikog slavlja zbog zaslužno osvojene treća titule prvaka države, moramo se sjetiti sjajnih generacija vaterpolista sa “Škvera”, koji su ostavili dubok trag u 77-godišnjoj istoriji najtrofejnijeg hercegnovskog kluba.

Predratni “Jadranovi” asovi, koji su prvi osvojili pobjedničke pehare na prvenstvu Srpskog plivačkog saveza u Beogradu i otvorenom prvenstvu Srbije u Novom Sadu, u plivanju i vaterpolu, u seniorskoj konkurenciji bili su: Anton Tenžera, Karlo Benusi, Karlo Ilić, Branko Petrone, Tripo Klisura, Anđelko Ježić, Đuro Mrđen, Krsto Vranković, Jugol Grakalić, Rade Vidović, Svetozar Bubalo.

O dvijema poslijeratnim generacijama, koje su ostvarile prave podvige plasmanom u Prvu saveznu ligu i osvajanjem dvije titule prvaka Jugoslavije u vaterpolu bez poraza, što do tada nije uspjelo ni jednoj prvoligaškoj ekipi, ranije je bilo riječi. Ovom prilikom osvrnućemo se na jednu po mišljenju pisca ovih redaka, koji je tri decenije radio i kao sportski novinar, od najtalentovanijih generacija u istoriji “Jadrana”, koja bi se na nekoj njegovoj rang listi našla negdje u sredini između dvije najtrofejnije i najslavnije ekipe sa “Škvera”, koje su osvojile tri šampionske titule. I pored vanserijskih igračkih kvaliteta, ta generacija nije uspjela da se okiti naslovom prvaka države. Bila je to generacija vrhunskih majstora “plavog” sporta, koju su predvodili takvi asovi kao što su bili reprezentativci: Zoran Mustur, nedostižni “bombarder” i Stanko Zloko-
vić, nenadmašni majstor “šraube” sa “Škvera”, koji je u svojoj uspješnoj karijeri postigao čak 711 golova igrajući za “Mladost” iz Bijele i “Jadran” iz Herceg-Novog u Prvoj saveznoj ligi i najbolji odbrambeni igrač u istoriji “Jadrana”, Predrag-Bato Stanišić, koji je branio boje svog kluba 22 sezone u Prvoj saveznoj ligi i za to vrijeme odigrao čak 409 prvenstvenih utakmica. Iako bez zimskog bazena i adekvatne finansijske podrške, najkvalitetnija ekipa među “beskućnicima” u to vrijeme, po ocjeni vaterpolo stručnjaka, postigla je ipak jedan nesvakidašnji rekord. Predvođena trenerom Ratkom Pavlovićem-Pajom, sva četiri puta uzastopno zauzela je četvrto mjesto u elitnom društvu. Pored već spomenute trojice vanserijskih asova, za “Jadran” su tada igrali: Stevan Spajić, Miodrag Pavlović, Zoran Ivanovski, Veselin Ćuković, Mihailo Pečurica, Boris Mračević, Željko Andrić, Bojica Pejović, Boris Lazarević, Duško Sredanović, Milorad Murišić i Miodrag Tešanović.

I tako, sjećajući se dragih ljudi i uzornih sportista, od kojih mnogi nisu više među nama, a koji su gotovo punih osam decenija pronosili slavu svoga grada i svoje zemlje širom svijeta, stigli smo i do sadašnje generacije “Jadrana”, koja sudeći po talentu, igračkim potencijalima, ljudskim i drugim kvaliteta istinskih sportskih asova, ima najbolje izgleda da postane najsajjnija i

najtrofejnija u istoriji kluba. O tome najbolje svjedoče postignuti rezultati na domaćoj i međunarodnoj sceni. U posljednje tri godine vaterpolisti "Jadrana" pod vodstvom Petra Porobića, jednog od najtrofejnijih trenera u istoriji jugoslovenskog reprezentativnog vaterpola, u prvenstvu su bili jedanput treći i dva puta vicešampioni, u domaćem Kupu tri puta drugi, a u Kupu pobjednika kupova Evrope tri puta su se našli među osam najboljih ekipa na Starom kontinentu.

Godina 2003. ostaće upisana zlatnim slovima u anale "Jadrana". Prva ekipa je zasluženno osvojila prvenstvo države i treći put u istoriji kluba pobjednički pehar donijela na "Škver".

Iako se sukobljavaju sa nizom egzistencijalnih teškoća, kao sto su finansijski i problemi sa bazenom u Institutu "Dr Simo Milošević", vaterpolisti "Jadrana" su sigurno i ubjedljivo prvi prošli kroz cilj prvligaškog takmičenja. Ostvarili su čak 13 pobjeda i pretrpjeli samo jedan poraz od "Primorca" u Kotoru. U mini ligi, u kojoj su učestvovala četiri prvoplasirane ekipe "Jadran" je "ovjerio" već osvojenu titulu u ligaškom dijelu takmičenja.

U borbi za treću šampionsku titulu nastupao je rekordan broj, čak 19 igrača: Denis Šefik, Krsto Maslovar, Ištvan Mesaroš, Nikola Krivokapić, Veselin Krivokapić, kapiten, Jovan Simović, Vladimir Latković, Vladimir Gojković, Boris Zloković, Nenad Milanović, Vaso Ćuković, Predrag Jokić, Nikola Vukčević, Miloš Šćepanović, Marko Vujović, Miloš Mracević, Ljubo Vrbica, Aleksandar Ivović i Andrija Prlainović.

Nosioци igre "Jadrana", koji su ponijeli najveći teret u protekloj blistavoj sezoni bili su: Šefik, Mesaroš, Gojković, Zloković, V. Krivokapić Jokić i Milanović.

Veliko slavlje upotpunili su i omladinci "Jadrana", koji su pod vodstvom trenera Jova Vukasovića, na "Škver" zasluženno donijeli još jednu od brojnih titula prvaka države.

Dobre igre "Jadranovog" zlatnog pokera asova tokom prvenstva države nisu prošle nezapaženo. Na spisku selektora Nenada Manojlovića za prvenstvo Evrope, koje je održano u Kranju, zasluženno su se našla i četvorica vaterpolista sa "Škvera". To je bio pun pogodak iskusnog vaterpolo stratega. Jer, su Novljani: Šefik, Zloković i debitanti Jokić i Gojković, ne samo opravdali povjerenje nego pružili izvanredne igre i u velikoj mjeri doprinijeli odbrani titule evropskog prvaka i u Herceg-Novi prvi put sa jednog zvaničnog međunarodnog takmičenja donijeli čak šest zlatnih medalja, računajući i one dvije trenera Porobića i Blaževića.

Na Svjetskom prvenstvu u plivanju i veterpolu, koje je održano u Barseloni od 14. do 26. jula 2003. godine, naša vaterpolo reprezentacija je zauzela treće mjesto i osvojila bronzanu medalju.

Pun doprinos najnovijim uspjesima reprezentacije dali su ranije spomenuti asovi hercegnovskog vaterpola, kojima se pridružio i Vanja Udovičić, jer je u prelaznom roku postao član "Jadrana".

Za svojim klupskim drugovima nisu zaostale ni "Jadranove"nade, juniori do 18 godina starosti. Na prvenstvu Evrope u Istanbulu oni su visokim rezultatom savladali sve svoje vršnjake iz: Slovenije, Slovačke, Velike Britanije, Italije, Hrvatske i Španije i zasluženno osvojili prvenstvo Evrope za 2003. godinu. U finalnom susretu prosto su deklasirali reprezentaciju Mađarske (15:10), što je najteži poraz naših tradicionalnih rivala u dosadašnjim međusobnim susretima. Bio je to peti uzastopni trijumf "plavih" na prvenstvu Evrope. Zlatne medalje na "Škver" su donijeli Ljubo Vrbica, Nikola Vukčević, Andrija Prlainović, Aleksandar Ivović i Marko Vujović.

No, ovo nije bio kraj jedne lijepe i nesvakidašnje sportske priče. Jer, već sa Svjetskog prvenstva za omladince do 20 godina starosti, koje je održano u Napulju, izabranici Dejana Udovičića vratili su se trijumfalno. Tako su za nepuna dva mjeseca reprezentativne selekcije osvojili tri zlatne i jednu bronzanu medalju. Ni ovaj uspjeh nije se mogao ostvariti bez Novljana. Po povratku u Herceg-Novu, zlatne medalje blistale su na grudma: Predraga Jokića, Borisa Zlokovića, Predraga Todorovića, Vasa Čukovića i Andrije Prlainovića.

I na kraju da kažemo, da nikad "Jadran" u jednoj sezoni nije imao čak 12 igrača u tri reprezentativne selekcije. Nikad reprezentativci sa "Škvera" za tako kratko vrijeme nisu osvojili 20 medalja od čega čak 15 zlatnih i 5 bronzanih.

Od pojedinaca najuspješniji su bili: Jokić i Zloković, sa dvije zlatne i jednom bronzanom medaljom, Prlainović sa dvije zlatne, Šefik, Gojković i Udovičić sa jednom zlatnom i bronzanom i Vujović, Vukčević, Vrbica Ivović, Todorović i Čuković sa jednom zlatnom medaljom.

Svi navedeni uspjesi najbolje potvrđuju da se uprkos brojnim teškoćama u klubu dobro radi sa svim kategorijama. Jer, bila je ovo sezona za anale i pamćenje, najuspješnija u 77-godišnjoj istoriji "Jadrana". Na upravi državnog prvaka sa "Škvera" je težak zadatak, da ovim zlatnim momcima, nadama kluba i reprezentacije omogući nesmetan rad, dalji razvoj i napredak, na sportskom putu do zvijezda.

Herceg-Novu, 13.09.2003. godine

IZVORI I LITERATURA:

1. Almanah jugoslovenskog sporta, Beograd, 1943-1963, 1964-1968, 1969-1972, 1973-1976, 1977, 1978, 1979, 1980. godine
2. Enciklopedija fizičke kulture, Zagreb, 1975. i 1977. godine, Tom 1 i 2
3. Bilten Vaterpolo saveza Jugoslavije, 1983-1996. godine
4. Dokumentacija Plivačkog saveza Crne Gore. Herceg-Novi, 1961-1965, 1967 1970-1973. godine
5. Đorđe D. Perčinović: Predratna i ratna sjećanja
6. Dušan Rašović: Šezdeset godina hercegnovskog "Jadrana", Herceg-Novi, 1986. godine
7. Mr Gligo Odalović: Zapis o Rivijeri, 45 godina 1953-1998. PVK "Rivijera Đenović, Đenović, aprila 1998. godine
8. Borislav Dabović: Poznati, nepoznati "Jadran", četrdestpet godina prvoligaškog vaterpola na "Škveru", Herceg-Novi, 2000. godine
9. Privatna sportska arhiva braće Ivana i Borislava Dabovića, 1972-2003. godine
10. "Boka", Kotor, 1971-1996. godine
11. "Pobjeda", Titograd, 1951-1959, 1961-1965, 1967-1973, 1976. godine
12. "Jadranska straža", Split, avgust-septembar 1938. godine

Borislav-Boris DABOVIĆ

SUMMARY

Like all inhabitants of the coast the young men of Herceg Novi and the surrounding places, in the early 20th century, assessed their muscles by competing among themselves in: swimming, underwater swimming, diving from the nearby cliffs and other activities, mainly those associated with the sea.

The first organized sport activity started in the remote 1918. The first organized club in Herceg Novi, and one of the first in the Bay of Boka Kotorska, established in 1922 was the Rowing and Sailing club of Ercegnovi "Jadran", and it also comprised a swimming and a tennis section.

Unfortunately it was active for only four years. In June 1926 a new swimming club was established, which retained the previous name - "Jadran".

Since then organized training has been carried on with all classes: water-polo, women swimmers and men swimmers. As years have passed by always new generations of masterly sports people have been growing up, achieving ever better results and success. The best examples are three national water-polo team championships (1958, 1959 and 2003) and one national swimming team championship (1959).

Those were the first championships of Yugoslavia of the time won in the history of high quality sport of the Bay of Boka Kotorska and Montenegro.